

Yhteistyötä kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi

Yhteenveto ja näkökulmia valtionhallinnon
vastuullisuusraporteista vuodelta 2022

Tekijöiden puheenvuoro

"Valtion- ja muun julkishallinnon organisaatiot tunnistivat vuoden 2022 raporteissaan edistävänsä kestävän kehityksen tavoitteita yli 200 kertaa – tulos on uskomattoman hieno. 242 kertaa kiitos!"

Katri Kanerva
kehityspäällikkö

"Työskentely vastuullisuusraportoinnin ja Vastuullisuusverkoston parissa on osoittanut, kuinka paljon valtiolla tehdään kestävän kehityksen eteen. Motivaatio ja ihmisten työpanos onnistumisten takana on näiden raporttien kautta tuotu nyt näkyväksi."

Netta Jakola
vastuullisuusasiantuntija

"Yli tuhat sivua vastuullisuusraportteja ja useita lukutunteja takana – tuntuu hienolta nähdä valtionhallinnon vastuullisuustyö yksissä kansissa."

Anni Toiviainen
korkeakouluharjoittelija

Tässä yhteenvedossa

1. • Valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnin viitekehys

2. • Mittarit kuvaavat työn edistymistä

3. • Tavoitteet luovat mielekkyyttä tekemiselle

4. • Johto, henkilöstö ja sidosryhmät kestävyystyön tukena

5. • Valtionhallinnon kädenjälki kestävän kehityksen tavoitteisiin

6. • Nostoja organisaatioiden kestävyystyöstä

7. • Toiminnan jalanjälki huomioitu raporteissa

8. • Vastuullisuusraportointi jatkuu tulevaisuudessakin

Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030

Vuonna 2015 YK:n jäsenmaat sitoutuivat kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Kestävän kehityksen 17 tavoitetta tulee saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Monipuolinen viitekehys vastuullisuustyöstä raportointiin: yhdessä valtionhallinto edistää kaikkien tavoitteiden saavuttamista.

Kansainvälisessä kestävän kehityksen maavertailussa Suomi oli vuonna 2023 jo kolmatta kertaa peräkkäin kärkisijalla.

Erinomaisesta sijoituksestaan huolimatta Suomi ei ole nykytoimillaan saavuttamassa kaikkia kestävän kehityksen tavoitteita toivotussa aikataulussa.

Lisätietoja toimintaohjelmasta osoitteessa:
kestavakehitys.fi

Valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnin viitekehys

Valtionhallinnon organisaatioita on kannustettu vastuullisuusraportointiin vuodesta 2021 alkaen. Raporteissa tuodaan ilmi:

- 1. TOIMINNAN KÄDENJÄLKI**
Miten organisaatiot edistävät ydintoiminnallaan kestävän kehityksen toteutumista YK:n Agenda2030 -toimintaohjelman mukaisesti?
- 2. TOIMINNAN JALANJÄLKI**
Miten organisaatiot huolehtivat toiminnastaan aiheutuvista suorista ekologisista, sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista ympäristöönsä?

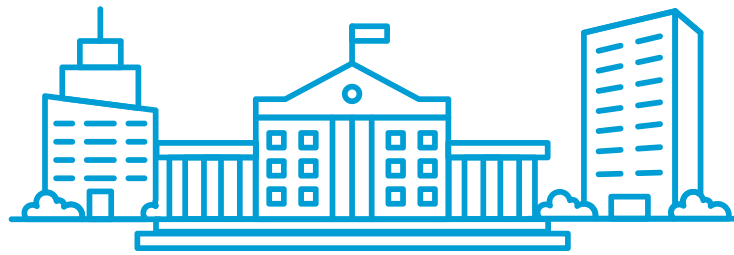

Yhteinen viitekehys mahdollistaa eri organisaatioiden raporttien tarkastelun rinnakkain ja yhteenvedon tekemisen valtionhallinnon tasolla. Viitekehyksen ylläpitämisestä ja yhteenvedon laatimisesta vastaa Valtiokonttori.

Raportointia kehitetään ja hyviä käytäntöjä jaetaan valtionhallinnon Vastuullisuusverkostossa, johon kaikki valtionhallinnon vastuullisuusraporttien tekijät ovat tervetulleita.

Vastuullisuusraportoinnin ohjeeseen ja viitekehykseen voit tutustua osoitteessa valtiokonttori.fi

Suuntaviivat kestävyystyölle

Valtionhallinnon organisaatioiden lakisääteiset tehtävät vaikuttavat laajasti yhteiskuntaan. Organisaatio voi toteuttaa yhteiskunnallista tehtäväänsä niin, että se huomioi samalla toimintansa vaikutukset kestäväan kehitykseen. **Vastuullisuusraportti tarjoaa mahdollisuuden kertoa kestäväan kehityksen eteen tehdystä työstä.**

Raportoinnin viitekehys on joustava, sillä valtionhallinnon organisaatiot ovat monenkirjavia joukko. Organisaatioilla on vapaus ja vastuu tunnistaa merkittävimmät vaikutusmahdollisuutensa kestäväan kehityksen edistämiseksi ja kertoa vaikuttavuuden eteen tehtävästä työstään.

Raportoineista valtionhallinnon organisaatioista 44 % kertoo, että kestävyys- ja vastuullisuustyö kytkeytyy tulosohtaukseen.

Agenda2030-tavoitteiden edistämisen taustalla:

- Kansalliset ja organisaatioiden omat strategiat sekä niiden toimeenpanosuunnitelmat
- Ministeriöiden ja virastojen väliset tulossopimukset
- Hallitusohjelma
- Organisaatioiden omat vastuullisuusohjelmat, -suunnitelmat, -strategiat tai sellaisiksi tulkittavat (17 kpl)

Valtionhallinnon toimia kestävyiden edistämiseksi ohjaavat keväällä 2022 vahvistettu **Suomen kansallinen kestäväan kehityksen tiekartta**, **Situmus2050** sekä **Kestäväan kehityksen toimikunnan strategia 2022–2030**.

Valtiokonttorin viitekehyksellä on neljä keskeistä tarkoitusta

1.

Vastuullisuusraportteja voidaan tarkastella rinnakkain. Yhteinen ohjeistus antaa valtionhallinnon organisaatioille ja sidosryhmille mahdollisuuden tutustua rakenteellisesti ja sisällöllisesti yhdenmukaisiin raportteihin.

2.

Valtionhallintotason yhteenvedon tekeminen on helpompaa, kun organisaatiot noudattavat yhteistä ohjeistusta. Yhteenvedon ansiosta sidosryhmien ei tarvitse perehtyä yksittäisiin raportteihin saadakseen yleiskuvan valtionhallinnossa tehtävästä kestävyys- ja vastuullisuustyöstä.

3.

Organisaatioiden välisen yhteistyön mahdollisuudet paranevat. Kun ohjeistus on kaikille organisaatioille sama, on eri toimijoilla mahdollisuus tarjota ja vastaanottaa apua raportointiin niin muilta raportioijilta kuin myös Valtiokonttorilta.

4.

Merkittävin tarkoitus on antaa eväät mahdollisimman suuren yhteiskunnallisen hyvän toteuttamiseen. Ohjeistuksen pääpaino on organisaatioiden kädenjäljen tunnistamisessa ja kasvattamisessa. Tavoitteena on, että organisaatiot hyödyntäisivät vaikutusmahdollisuutensa kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi.

Mittarit kuvaavat työn edistymistä

Yhteinen viitekehys auttaa mittaamaan, miten valtionhallinto edistyy kestäväns kehityksen eteen tehtävässä työssä.

Organisaatioiden ydintoiminnan luonne ja tehtäväkenttä vaikuttavat mittareiden valintaan.

Käytettyjä mittareita on karkeasti määritellen kahdenlaisia:

1. Suoraan organisaation toimintaa mittaavia
2. Epäsuoraan organisaation toimintaa mittaavia

Mittareiden sijasta tai lisäksi raportit voivat sisältää myös laadullisia kuvauksia toiminnasta.

68 %:lla raporteista selkeästi tunnistettavia mittareita
(Vuonna 2021 61 %)

Vuoden 2022 raportti oli usealle organisaatiolle vasta toinen. Siksi moni organisaatio etsii vielä sopivia mittareita ja tapoja raportoida työstään.

Tavoitteet luovat mielekkyyttä tekemiselle

Onnistunut tavoitteiden asettaminen vaatii raportoivalta organisaatiolta riittävää ymmärrystä ja kokonaiskuvaa organisaation toiminnasta kestävyys- ja vastuullisuuskentällä. Usein se edellyttää ensin kokonaisvaltaista nykytilan arviointia. On todennäköistä, että tulevaisuudessa tavoitteiden asettaminen ja mittaaminen yleistyvät.

Usein tavoitteiden asettaminen liittyen toiminnan suoriin ekologisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin eli toiminnan jalanjälkeen on helpompaa. Kokemuksen karttuessa myös kädenjäljen kasvattamiseen liittyvien tavoitteiden asettaminen helpottuu.

Hieman yli puolella vuoden 2022 vastuullisuusraporteista esitellään kestävyys- ja vastuullisuustyölle asetettuja selkeitä tavoitteita ja sitä, kuinka niissä on edistytty.

Esimerkiksi erilaiset vuosikellot, työpajat ja yhteiset tilaisuudet voivat auttaa asettamaan tavoitteita ja seuraamaan tavoitteiden toteutumista. Monessa organisaatiossa kestävyys- ja vastuullisuustavoitteita on tuotu yhä lähemmäs organisaation muita tavoitteita.

Johto, henkilöstö ja sidosryhmät kestävyystyön tukena

Valtionhallinnon organisaatioiden johto vaikuttaa olevan sitoutunut vastuullisuusraportointiin. Raporteista 66 prosenttia sisältää johdon katsauksen, esipuheen tai kommentin. Lähes kaikissa raporteissa kerrotaan johtoryhmän hyväksyneen ja/tai vahvistaneen raportin.

Sidosryhmät tukevat onnistunutta kestävyys- ja vastuullisuusraportointia:

- Sidosryhmät auttavat kiinnittämään huomiota teemoihin, jotka erityisesti vaikuttavat organisaation ulkopuolisiin toimijoihin.
- Sidosryhmien kytkeminen osaksi vastuullisuusraportointia voi sekä kirittää organisaatiota kestävyystyössä että tiivistää yhteistyötä sidosryhmiin.

Myös **henkilöstön** aktiivinen osallistuminen on tärkeää. Useissa raporteissa on kerrottu, kuinka henkilöstöä on osallistettu kestävyys- ja vastuullisuustyöhön.

Kansallisarkisto sopi vuoden 2022 kehityskeskusteluissa jokaisen työntekijän kanssa kestävä kehitystä edistävästä henkilökohtaisesta tavoitteesta.

Kela otti vuonna 2022 käyttöön henkilöstölle suunnattujen vastuullisuusvarttien konseptin. Vastuullisuusvarttien tarkoituksena on tarjota vastuullisuusteemaisia tietoiskuja sekä tukea vastuullisuusnäkökulmien sisällyttämiseen työhön.

Valtiokonttori keräsi henkilöstön näkemyksiä siitä, miten yhteiskunnallisen hyvän ja kestävä kehityksen edistäminen näkyy heidän työssään.

Kyselyn tuloksia ja sitaatteja nostettiin myös Valtiokonttorin vastuullisuusraporttiin.

Valtionhallinnon kädenjälki kestävän kehityksen tavoitteisiin

Seuraavassa osiossa esitellään kestävän kehityksen tavoitteet, jotka valtionhallinnon organisaatiot ovat tunnistaneet toimintansa kannalta merkittävimmiksi.

Valtionhallinto on laajasti mukana kestävyys- ja vastuullisuusraportoinnissa

**Vuodelta 2022 vastuullisuusraportin
julkaisi 56 organisaatiota keväällä 2023.**

Raportin toteuttaneet organisaatiot

● Aluehallintovirastot ● Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ● Business Finland ● Eduskunnan kanslia ● Energiavirasto ● Geologian tutkimuskeskus ● Hätäkeskuslaitos ● Ilmatieteen laitos ● Kansallisarkisto ● Kilpailu- ja kuluttajavirasto ● Kriisinhallintakeskus ● Liikenne- ja viestintäministeriö ● Liikenne- ja viestintävirasto ● Luonnonvarakeskus ● Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus ● Maanmittauslaitos ● Museovirasto ● Niuvanniemen sairaala ● Oikeusministeriö ● Opetushallitus ● Opetus- ja kulttuuriministeriö ● Patentti- ja rekisterihallitus ● Puolustusministerö ● Puolustusvoimat ● Rajavartiolaitos ● Rikosseuraamuslaitos ● Ruokavirasto ● Saavutettavuuskirjasto ● Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ● Sosiaali- ja terveysministeriö ● Suomen Akatemia ● Suojelupoliisi ● Suomenlinnan hoitokunta ● Suomen ympäristökeskus ● Säteilyturvakeskus ● Taiteen edistämiskeskus ● Terveysten ja hyvinvoinninlaitos ● Tilastokeskus ● Tulli ● Tuomioistuinelaitos ● Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ● Työ- ja elinkeinoministeriö ● Ulkoministeriö ● Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto ● Valtiokonttori ● Valtioneuvoston kanslia ● Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus ● Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus ● Valtiovarainministeriö ● Verohallinto ● Väylävirasto ● Ympäristöministeriö ● Kansaneläkelaitos ● Metsäkeskus ● Senaatti-konserni ● Työterveyslaitos

Vastuullisuusraportteja lähes kaikilta hallinnonaloilta

Yhteensä 48 kirjanpitoyksikköä eli 75 prosenttia kaikista kirjanpitoyksiköistä julkaisi vastuullisuusraportin vuodelta 2022.

Eduskunta

0 %

(0/3 kirjanpitoyksiköistä)
1 raportti

**Tasavallan
presidentti**

0 %

**Valtioneuvoston
kanslia**

100 % (1/1)

**Ulkoministeriön
hallinnonala**

100 % (1/1)

**Oikeusministeriön
hallinnonala**

67 % (4/6)

**Sisäministeriön
hallinnonala**

43 % (3/7)

sisäministeriön kirjan-
pitoyksiköstä 2 raporttia,
raportteja yhteensä 4

**Puolustusministeriön
hallinnonala**

100 %

1 raportti:
puolustusministeriö ja
Puolustusvoimat yhdessä

**Valtiovarainministeriön
hallinnonala**

75 % (9/12)

**Opetus- ja kulttuuri-
ministeriön hallinnonala**

100 % (6/6)

opetus- ja kulttuuriministeriön
kirjanpitoyksiköstä 3 raporttia,
raportteja yhteensä 8

**Maa- ja metsätalous-
ministeriön hallinnonala**

75 % (3/4)

**Liikenne- ja viestintä-
ministeriön hallinnonala**

100 % (4/4)

**Työ- ja elinkeino-
ministeriön hallinnonala**

88 % (7/8)

**Sosiaali- ja terveys-
ministeriön hallinnonala**

83 % (5/6)

Terveiden ja hyvinvoinnin
laitoksen kirjanpitoyksiköstä
2 raporttia, raportteja yhteensä 6

**Ympäristöministeriön
hallinnonala**

100 % (3/3)

Valtiokonttorin ohjetta
ovat soveltaneet
raportissaan myös
**Kansaneläkelaitos,
Senaatti-konserni,
Työterveyslaitos ja
Suomen metsäkeskus.**

Valtionhallinto on tunnistanut edistävänsä kaikkia kestävän kehityksen tavoitteita

Valtionhallinnon organisaatiot ovat tunnistaneet YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, joita ne voivat merkittävimmin edistää. Yleisimmin raporteissa tunnistettiin vastuullisen kuluttamisen, ilmastotoimien sekä rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon tavoitteet.

Organisaatiot ovat kertoneet raporteissaan, miten ne työskentelevät kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kestävän kehityksen tavoitteet esiintyvät raporteissa seuraavanlaisesti:

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen hallinnonaloittain 1/4

Hallinnonala ja tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet esiintymiskerroittain

Eduskunta

Eduskunnan kanslia

Sisäministeriö

Hätäkeskuslaitos, Kriisinhallintakeskus CMC Finland, Rajavartiolaitos, Suojelupolisi

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö, Rikosseuraamuslaitos, Tuomioistuinlaitos, Ulosottolaitos & Konkurssiasiamiehen toimisto

Ympäristöministeriö

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, Suomen ympäristökeskus, Ympäristöministeriö

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen hallinnonaloittain 2/4

Hallinnonala ja tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet esiintymiskerroittain

Puolustusministeriö

Puolustusministeriö ja Puolustusvoimat

Liikenne- ja viestintäministeriö

Ilmatieteen laitos, Liikenne- ja viestintäministeriö, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Väylävirasto

Opetus ja kulttuuriministeriö

Kansallisarkisto, Museovirasto, Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Saavutettavuuskirjasto Celia, Suomen Akatemia, Suomenlinnan hoitokunta, Taiteen edistämiskeskus

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen hallinnonaloittain 3/4

Hallinnonala ja tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet esiintymiskerroittain

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslia

Maa- ja metsätalousministeriö

Luonnonvarakeskus, Maanmittauslaitos, Ruokavirasto

Valtiovarainministeriö

Aluehallintovirastot, Rahoitusvakuusvirasto, Tilastokeskus, Tulli, Valtiokonttori, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet, Valtion tieto- ja viestintäteknikkakeskus Valtori, Valtiovarainministeriö, Verohallinto

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen hallinnonaloittain 4/4

Hallinnonala ja tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet esiintymiskerroittain

Ulkoministeriö

Ulkoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö

Business Finland, Energiavirasto, Geologian tutkimuskeskus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Patentti- ja rekisterihallitus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Työ- ja elinkeinoministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Niuvanniemen sairaala, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Sosiaali- ja terveysministeriö, Säteilyturvakeskus, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Terveystieteiden tutkimuskeskus

Nostoja organisaatioiden kestävyystyöstä

Seuraava osio sisältää nostoja siitä, miten valtionhallinnon organisaatiot ovat raportoineet edistävänsä tunnistamiaan Agenda2030-toimintaohjelman kestävän kehityksen tavoitteita.

- Organisaatiot ovat käsitelleet raporteissaan tavoitteita, joiden saavuttamiseen ne voivat omalla toiminnallaan merkittävimmin vaikuttaa.
- Käsissäsi oleva visualisoitu tiivistelmä sisältää nostoja raportoiduista toimenpiteistä. Laajempaan kuvaukseen tunnistetuista tavoitteista ja niiden edistämistyöstä voit tutustua yhteenvetoraportissa.

Useimmin tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

TAVOITE 12	Vastuullista kuluttamista (30 kpl)
TAVOITE 13	Ilmastotokeja (29 kpl)
TAVOITE 16	Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto (27 kpl)
TAVOITE 8	Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua (25 kpl)

Esimerkkejä tavoitteiden edistämisestä vuonna 2022

Geologian tutkimuskeskus
tuottaa tutkimustietoa mineraalien ja metallien kestävydestä ja kierrätettävyydestä. Edistymistä mitataan tavoitetta edistävien tutkimushankkeiden lukumäärällä, joka vuonna 2022 oli 12 kappaletta.

Ulkoministeriö
kertoo Suomen tehneen lisäpanostuksia ilmastomuutokseen liittyvään sopeutumisrahoitukseen. Vuonna 2022 suunnattiin 3 miljoonaa euroa rahastoon, joka tukee sääpalveluiden rakentamista ilmastomuutoksen vaikutuksille haavoittuvissa maissa.

Patentti- ja rekisterihallitus
järjesti vuonna 2022 ensimmäisen kaikille tilintarkastajille avoimen tilaisuuden rahanpesulaista. Tavoitteena on järjestää tilaisuuksia puolen vuoden välein. Tilintarkastajilla on keskeinen rooli rahanpesun ja terrorismin torjunnassa.

Työ- ja elinkeinoministeriön
ohjausryhmä jatkoi vuonna 2022 harmaan talouden ja talousrikollisuuden strategian ja toimenpideohjelman toteuttamista. Toimeenpanolla edistetään muun muassa yritysten välistä tervettä kilpailua ja reiluja työmarkkinoita.

Harvemmin tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

TAVOITE 4
TAVOITE 15
TAVOITE 6
TAVOITE 7

Hyvä koulutus (9 kpl)
Maanpäällinen elämä (6 kpl)
Puhdas vesi ja sanitaatio (5 kpl)
Edullista ja puhdasta energiaa (5 kpl)

TAVOITE 14
TAVOITE 1
TAVOITE 2

Vedenalainen elämä (5 kpl)
Ei köyhyyttä (4 kpl)
Ei nälkää (3 kpl)

Esimerkkejä tavoitteiden edistämisestä vuonna 2022

Tilastokeskus

osallistui 15 eri koulutustilaston tuottamiseen vuonna 2022. Tilastot kertovat esimerkiksi koulutukseen hakeutumisesta ja sijoittumisesta koulutuksen jälkeen.

Säteilyturvakeskus

valvoo Suomessa ydinenergian käyttöä ja turvallisuutta. Vuonna 2022 Säteilyturvakeskus valmisteli ydinenergilain uudistusta.

Rajavartiolaitos

tilasi vuonna 2022 kymmenen ympäristövahinkojen torjuntakalustolavaa. Rajavartiolaitoksen ympäristövahinkojen torjunnan tuloksellisuuden mittareita uudistettiin vuonna 2022.

Ruokavirastossa

toimiva Valtion ravitsemusneuvottelukunta julkaisi vuonna 2022 ravitsemusterveyden edistämistä käsittelevät verkkosivut. Palvelu tuotettiin kuntien ja hyvinvointialueiden työn tueksi.

Muut tunnistetut kestäväns kehityksen tavoitteet

TAVOITE 3
TAVOITE 5
TAVOITE 9

Terveysttä ja hyvinvointia (19 kpl)
Sukupuolten tasa-arvo (18 kpl)
Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja (17 kpl)

TAVOITE 10
TAVOITE 17
TAVOITE 11

Eriarvoisuuden vähentäminen (15 kpl)
Yhteistyö ja kumppanuus (14 kpl)
Kestävät kaupungit ja yhteisöt (11 kpl)

Esimerkkejä tavoitteiden edistämisestä vuonna 2022

Kriisinhallintakeskus
seuraa sukupuolijakaumaa sekä koulutuksissaan että rekrytoinneissaan. Mittarina seurataan kriisinhallintatehtäviin lähetettyjen asiantuntijoiden sukupuolijakaumaa kuukausittain julkaistavassa asiantuntijakartassa.

Energiavirasto
edistää lataus- ja tankkausasemien infrastruktuurien kehittymistä tarjoamalla investointitukea julkisille lataus- ja tankkausasemille. Mittarina on seurattu täyssähköautojen ja pikalatauspisteiden lukumääriä suhteessa toisiinsa.

Ilmatieteen laitos
käynnisti tammikuussa 2022 kehityshankkeen Ukrainan hydro-meteorologisen keskuksen kanssa. Hankkeen tavoitteena on uudistaa Ukrainan sää- ja varoituspalveluita sekä kehittää henkilöstön osaamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö
toteutti hankkeen, jonka tavoitteena oli havainnollistaa matkaketjujen esteettömyyden ja saavutettavuuden haasteita. Eri vammaisryhmiin kuuluvat henkilöt kokeilivat joukkoliikenteen ketjuja. Kokemuksia hyödynnetään joukkoliikenteen esteettömyyden parantamisessa.

Mistä tunnustusmäärät kertovat?

Kolmea tunnistetuinta tavoitetta yhdistää se, että niitä on mahdollista edistää organisaatioiden toimialasta, tehtäväkentästä tai ydinosaamisesta riippumatta.

Lisäksi sidosryhmillä voi olla korkeita odotuksia organisaatioille etenkin ekologisen kestävyys tavoitteista.

Valtionhallinnon organisaatioiden toiminnassa olennaista on varmistaa oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon toteutuminen. Tästä syystä on luonnollista, että tavoite 16 korostuu.

Kahta vähiten tunnistettua tavoitetta yhdistää todennäköisesti se, että asiantuntijaorganisaatioiden voi olla vaikea nähdä välitöntä yhteyttä oman toimintansa ja tavoitteen edistämisen välillä.

Lisäksi saatetaan tulkita, että tavoitteet tähtäävät ainoastaan nälänhädän ja äärimmäisen köyhyyden vähentämiseen.

Äärimmäisessä muodossa ymmärrettynä nämä haasteet on usein katsottu Suomessa ratkaistuiksi. On kuitenkin syytä huomioida, että tavoitteiden kokonaisvaltainen saavuttaminen vaatii työtä myös laajemmin köyhyyden ja nälän osa-alueilla.

On mahdollista, että Agenda2030-toimintaohjelman määrävuoden eli 2030 lähestyessä vastuullisuusraporteissa korostuvat yhä vahvemmin sellaiset tavoitteet, joiden saavuttamisessa on haasteita ja jotka vaativat yhä kokonaisvaltaisempia toimia toteutuakseen.

Toiminnan jalanjälki huomioitu raporteissa

Valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnissa jalanjäljellä tarkoitetaan niitä suoria vaikutuksia, joita organisaation toiminnasta ja olemassaolosta aiheutuu toimintaympäristöön ja joihin organisaatio voi itse vaikuttaa. Vaikutukset voidaan luokitella ekologisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin.

Ekologiset vaikutukset

84 %

organisaatioista raportoinut
(2021: 67 %)

Sosiaaliset vaikutukset

58 %

organisaatioista raportoinut
(2021: 37 %)

Taloudelliset vaikutukset

38 %

organisaatioista raportoinut
(2021: 29 %)

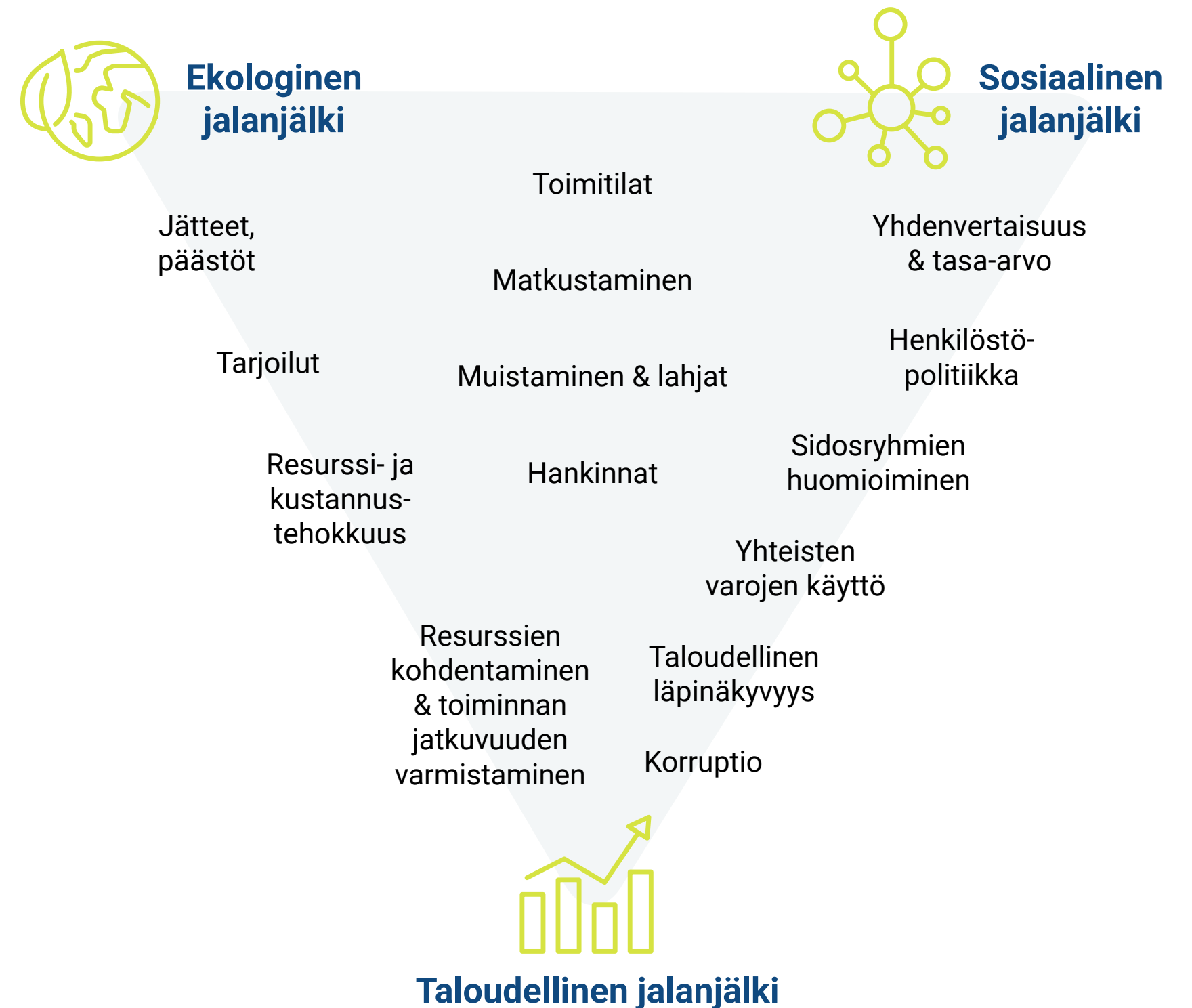
Vastuullisuusraporttien perusteella organisaatioilla voi olla hankaluuksia erottaa toiminnan käden- ja jalanjälkeä.

Yksi todennäköisistä syistä tähän lienee se, että yhden valtionhallinnon organisaation kädenjälki voi olla toisen organisaation jalanjälkeä. Määritelmä käden- ja jalanjäljen sisällöstä tulee aina tehdä organisaatio- ja tehtäväkohtaisesti.

Jalanjäljen ulottuvuudet kytkeytyvät toisiinsa

Jalanjäljen raportoinnissa voi huomata, että tarkastellulla toiminnalla on usein yhteys jalanjäljen moneen eri ulottuvuuteen. Esimerkiksi toimitiloja käsitellään tavallisesti ekologisen jalanjäljen yhteydessä, mutta toimitilavalinnoilla on usein selkeitä kytköksiä myös sosiaaliseen ja taloudelliseen vastuullisuuteen. Matkustaminen on perinteisesti sisällytetty ekologiseen jalanjälkeen, mutta se kytkeytyy myös sosiaaliseen hyvinvointiin ja sitä myötä sosiaaliseen jalanjälkeen.

Ulottuvuuksien kytkeytyneisyyttä voi tarkastella kolmikentän avulla. Kolmikenttä kuvaa tekijöiden keskinäisriippuvuutta.

Jalanjäljen ulottuvuudet kytkeytyvät toisiinsa

**Ekologinen
jalanjälki**

**Sosiaalinen
jalanjälki**

Esimerkkejä jalanjäljen ulottuvuuksien kytkeytymisestä vuodelta 2022

Tuomioistuinlaitoksen toimitiloja suunniteltaessa on huomioitava tuomioistuinten toiminnalliset tarpeet niin, että tuomioistuinten riippumaton asema ja pääsy tuomioistuimiin turvataan. Lisäksi on huomioitava oikeudenkäyntien sensitiivisyys ja erityisryhmien tarpeet. Henkilöstön työskentelytilojen tulee olla asianmukaiset myös salassa pidettävien asioiden käsittelyä ajatellen.

Ympäristöministeriö on raportissaan kuvannut, kuinka kaikkia kansainvälisiä neuvottelukokouksia ei ole mahdollista korvata etäneuvotteluilla, vaikka ekologisen jalanjäljen pienentäminen tätä puoltaisi. Yhteistä ymmärrystä ja luottamusta luodaan myös käytäväkeskusteluissa, lounailla ja virallisten neuvotteluhuoneiden ulkopuolella. Raportissa kerrotaan, että on tärkeää lähettää neuvotteluihin paikan päälle riittävästi virkahenkilöitä, jotta Suomen ja EU:n tavoitteiden toteutumista voidaan edistää parhaalla mahdollisella tavalla.

Taloudellinen jalanjälki

Nostoja jalanjälkeä kuvaavista osioista

Valtiokonttorin viitekehys ohjaa kuvaamaan raportissa sitä, miten organisaatio on ottanut huomioon jalanjälkensä koon ja miten se pyrkii pienentämään sitä.

Valtori on luovuttanut omassa käytössään olleita ja elinkaarensa lopussa olevia näyttölaitteita hyväntekeväisyyteen. Näytöt on saatu jatkokäyttöön ja yhteisiä varoja on säästynyt, kun organisaatio on välttynyt laitteiden kierrätysmaksuilta.

Business Finland jatkoi vuonna 2022 palkkatasa-arvotyötä. Palkkatarkastelun perusteella tunnistettiin 50 henkilöä (12 miestä, 38 naista), joiden palkka ei vastannut heidän osaamistaan ja kokemustaan. Palkkoja korotettiin erillisellä tasa-arvoerällä.

Maanmittauslaitoksen työn tuottavuus laski 1,7 prosenttia vuonna 2022, sillä työpanoksen määrä kasvoi tuotosmäärään nähden. Uuden henkilöstön rekrytointi ja perehdytysvaihe vähentävät työn tuottavuutta siihen asti, kunnes toiminta vakiintuu.

Vastuullisuusraportointi jatkuu tulevaisuudessakin

Useimmat organisaatiot julkaisivat vastuullisuusraportin vuonna 2022 ensimmäistä tai toista kertaa. On todennäköistä, että vastuullisuusraportoinnin alkuvuosina raportti toimii enemmän tarkastelun välineenä sidosryhmille kuin työkaluna organisaatiolle itselleen. Raportin käyttökelpoisuus aitona työvälineenä vaatii aikaa: esimerkiksi raportoinnin edellyttämien rakenteiden, käytäntöjen ja rutiinien muodostuminen ja vakiintuminen voivat vaatia useampia raportointikierroksia.

1. Vastuullisuusraportoinnilla saavutetaan eniten hyötyjä, kun
 - Raportointi jatkuu säännöllisenä
 - Toiminnan jatkuvuus huomioidaan, ja työn tueksi asetetaan tavoitteita ja mittareita
 - Raportti toimii sekä aitona työvälineenä raportoivalle organisaatiolle että välineenä sidosryhmille tarkastella tehtyä työtä.

2. Kestävän kehityksen edistäminen ja vastuullinen toiminta ovat kaikkien yhteiskunnallisten toimijoiden vastuulla. Näitä teemoja voi edistää vain kiinnittämällä niihin erikseen ja aktiivisesti huomiota.

Esityksessä käytetyt lyhenteet ja termit

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

ARA

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Valvira

Aluehallintovirasto

AVI

Sosiaali- ja terveysministeriö

STM

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

KKV

Suojelupoliisi

Supo

Geologian tutkimuskeskus

GTK

Suomen ympäristökeskus

SYKE

Liikenne- ja viestintäministeriö

LVM

Säteilyturvakeskus

STUK

Liikenne- ja viestintävirasto

Traficom

Taiteen edistämiskeskus

Taike

Luonnonvarakeskus

Luke

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

THL

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus

Fimea

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Tukes

Maanmittauslaitos

MML

Työ- ja elinkeinoministeriö

TEM

Oikeusministeriö

OM

Ulkoministeriö

UM

Opetus- ja kulttuuriministeriö

OKM

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus

Palkeet

Opetushallitus

OPH

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus

Valtori

Patentti- ja rekisterihallitus

PRH

Valtioneuvoston kanslia

VNK

Rikosseuraamuslaitos

Rise

Valtiovarainministeriö

VM

Saavutettavuuskirjasto

Celia

Ympäristöministeriö

YM

Sisäministeriö

SM

Valtiokonttorin laatimassa raportointiohjeessa ja vuoden 2021 vastuullisuusraporttien yhteenvedossa on käytetty sanaan **vastuullisuus** pohjautuvia termejä, kuten vastuullisuusraportointi ja vastuullisuustyö. Ajan kuluessa valtionhallinnossa käytetyt käsitteet ovat hieman päivittyneet siten, että käsite **kestävyys** ja sitä myötä kestävyysraportointi ovat yleistyneet. Valtiokonttorin viitekehyksessä käsite kestävyys viittaa vahvemmin organisaation kädenjäljen vahvistamiseen, kun taas käsite vastuullisuus kuvaa paremmin toiminnan jalanjäljen pienentämistä. Käsitteet eivät siten ole täysin synonyymejä, mutta sekä kestävyys- että vastuullisuusraportointi ovat mahdollisia nimiä raportille.

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Yhteydenotot:
vastuullisuusraportointi@valtiokonttori.fi

